

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL

NÚMERO 47 / SEGONA ÈPOCA / JUNY 2001

**Consell
de Mallorca**

alimara

Núm. 47

Segona època, juny 2001

Edita: Consell Insular de Mallorca
Departament de Serveis Socials
General Riera, 67
07010 Palma
Tel: (971) 76 07 62
Fax: (971) 76 19 52

Equip editor: Jaume Mateu Martí
Catalina García Garí
(En aquest número hi ha col·laborat el
Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família)

Portada: Joguines II (original 23 x 40 cm)
Jordi Miralles i Hostalot

Maquetació
i impressió: Esment, centre especial de treball d'Amadip

Dipòsit legal: PM-128-1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

L'ADOPCIÓ, UNA QÜESTIÓ DE TRES

Joan Escandell Mayans,
Cap de la Secció d'Adopcions.
Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família.
Consell de Mallorca

1. INTRODUCCIÓ

Al llarg de la història el concepte d'adopció i més concretament la situació dels menors adoptats ha anat evolucionant positivament.

Des de les històries bíbliques com la d'en Moisès —que en saber la seva procedència es va enfrontar a la família que el va criar per defensar els seus orígens biològics i culturals— passant pels contes d'en Walt Disney —on els menors atesos per mares que no eren les seves eren tractats com a fills de segona, com a criats, i després de les darreres adopcions on s'integrava el menor al seu nou nucli familiar, però se li ocultava el fet de la seva adopció, tant a ells com a la resta del seu entorn, arribam a les adopcions en la seva situació actual.

Actualment, els menors estan assabentats dels seus orígens biològics i culturals. Les famílies adoptives no amaguen ni al seu fill ni a la societat com han arribat a la paternitat i es mostren orgulloses d'haver fet l'adopció. Per altre costat, la societat ja no considera els menors adoptats de segona fila perquè no només es veu com un tema únicament familiar, sinó que també s'hi afegeix un vessant solidari.

Davant tota aquesta situació, en aquest article he volgut exposar, com en el decurs del procés adoptiu intervenen tres actors principals: el menor, els pares biològics i els pares adoptius. L'administració, en aquest cas, el Consell de Mallorca, té la responsabilitat de vetllar per la protecció del menor i que aquest sigui la figura estel·lar en tot el procés.

2. DEFINICIÓ

L'adopció és un recurs de protecció que proporciona al menor que es troba en una situació de desemparament, una atenció familiar alternativa i definitiva.

Partint d'aquesta definició de l'adopció, ens trobam que hi ha tres parts implicades:

- A. La primera **el nin**, com una persona per definició dèbil en comparació als majors i a la qual s'ha de protegir.
- B. La segona, **els pares biològics del nin i els seus familiars**, com a primers responsables del menor, als quals s'ha d'afavorir per tal que puguin atendre el seu fill com cal. I en cas de donar-se una valoració negativa d'aquests, per part de l'administració, informar-los dels drets que tenen a nivell judicial per defensar el que ells considerin just.
- C. La tercera, **els pares adoptius**, com a responsables futurs del menor, els quals hauran de ser valorats i formats per evitar un nou fracàs en la biografia familiar del menor.

Aquestes tres parts es troben implicades en tot el procés de l'adopció.

La funció del Consell de Mallorca és atendre les tres demandes i valorar, per damunt de tot, l'interès superior del menor. Al final, és el jutjat el que resol sobre el procés dut a terme i dóna forma a l'adopció.

3. PROPOSTES AL JUTJAT

El Consell de Mallorca és l'entitat pública competent per fer la proposta d'adopció als jutjats. La proposta contindrà com a punts principals:

- Situació del menor.
- Exposició i justificació dels motius que fan que el menor no pugui continuar en la seva família biològica.
- Exposició i justificació dels motius pels quals al menor li convé anar a una altra família.
- Motivacions que han dut a seleccionar una família en concret per al nin.
- Informe psicosocial i idoneïtat de la família adoptiva proposada.

A la Secció d'Adopcions arriben expedients de menors de les diferents seccions del Servei de Protecció del Menor i Atenció a la Família, explicant i justificant els motius que aconsellen que el menor passi a conviure amb una família substitutiva definitiva.

Exemple:

«En Rafel i n'Aina són dos germans de 6 i 3 anys, i fa 2 anys que entren i surten de centres de protecció.

Els seus pares els varen tenir de joves i no han desenvolupat habilitats parentals per poder fer una criança correcta. Els pares dels nins (Rafel i Antònia) presenten dificultats en la seva relació de parella, amb conductes agressives entre ells i cap als altres, gran inestabilitat a nivell de parella, de feina, consum de tòxics, falta d'una continuïtat en l'atenció del seus fills, etc.

Des del Servei s'ha assumit la tutela i internament amb visites dels pares i sortides de cap de setmana. Després de fracassar diferents plans de feina amb els pares, s'ha decidit suspendre les sortides de cap de setmana i anar cap a una adopció.

La resta de familiars dels menors en cap moment s'han preocupat de la seva situació i quan han estat citats pel Servei no han comparegut.»

4. PERFIL DE LA FAMÍLIA ADOPTIVA

Un cop valorat l'expedient i després de conèixer els nins, l'equip tècnic d'adopcions defineix el perfil més adient que ha de tenir la família adoptiva, quant als menors, d'una manera individual:

Exemple:

- Parella. Amb suport familiar:
  - Es considera que dos menors portaran un gran volum de feina.
- Edat compresa entre 45 i 55 anys:
  - Han de tenir forces ara i d'aquí a 10 anys per poder atendre els nins, tenint en compte tot el procés d'acceptació del fet diferencial de l'adopció.
- Quant a la família biològica dels nins:
  - Capacitat per entendre les situacions que han patit els pares biològics.
  - Reconèixer que són els seus pares i que no poden posar els fills en contra d'ells.
- Permetre visites amb el pares en un primer moment d'adaptació:
  - Els nins estimen els seus pares, i no són conscients de la situació d'abandonament que han patit.
  - Els pares han sabut demostrar afecte puntual cap als nins.
  - La suspensió sobtada de visites provocarà rebuig cap als nous pares.
- Flexibilitat amb els criteris educatius:
  - Als nins els costarà acceptar noves normes.
  - Als nins els costarà que uns nous pares els posin límits.

- *Molta capacitat per donar afecte i estimació sense esperar-ne rebre al principi:*
- *Els nins no donaran mostres d'afecte als acollidors en un primer moment, han de tenir paciència i confiança en què tot anirà bé.*

5. BANC DE FAMÍLIES SOL·LICITANTS D'ADOPCIÓ

Per trobar la família anam al banc de famílies sol·licitants d'adopció nacional, amb un criteri inicial d'antiguitat.

Com accedir a aquest banc de famílies?

1. Reunió Informativa.
2. Presentació de la sol·licitud.
3. Valoració - formació dels sol·licitants:
  - Una entrevista amb un treballador social.
  - Una entrevista amb un psicòleg.
  - Una visita al domicili.
  - Una entrevista de devolució.
4. Informe psicosocial sobre la idoneïtat dels sol·licitants.
5. Actualitzacions anuals dels expedients.

6. CRITERIS DE VALORACIÓ DE LA IDONEÏTAT

1. Característiques personals dels candidats:
  - Estabilitat emocional, individual i com a parella.
  - Tolerància a la frustració.
  - Flexibilitat d'actituds davant noves situacions.
  - Cicle vital del nucli familiar que permeti l'adopció d'un menor.
  - Capacitat d'elaboració de les experiències traumàtiques.
  - En cas d'infertilitat o esterilitat, que la seva vivència no interfereixi en la possible adopció.
  - Condicions de salut i d'esperança de vida.
  - Absència de malalties o discapacitats psíquiques.
2. Capacitat educativa i competència parental:
  - Bona capacitat afectiva i empàtica amb els menors.
  - Capacitat de contenir i posar límits.
  - Capacitat de cobrir les necessitats de desenvolupament d'un menor.
  - Comptar amb un entorn familiar que pugui donar suport al treball educatiu.
  - Nivell maduratiu i intel·lectual per proporcionar al menor un desenvolupament integral.
3. Circumstàncies familiars i socials:
  - Existència d'una vida familiar estable i activa.
  - Entorn relacional favorable a la integració del menor adoptat.
  - Entorn social i relacional adequat.
4. Circumstàncies socioeconòmiques:
  - Estabilitat econòmica i laboral
  - Habitatge en condicions adequades.
5. Motivació:
  - Disposició a acceptar el nin com a propi.
  - En cas de parelles, que siguin compartides per les dues parts.
  - En cas que la parella tinguin altres fills o familiars convivint en ell mateix domicili, el desig d'adoptar ha de ser compartit i comprès per tots.

6. Quant al menor:

- Acceptació i respecte a les característiques personals del menor.
- Acceptació i respecte a la història, la identitat i la cultura del menor.
- Capacitat d'acceptació dels vincles afectius que pugui tenir el menor cap a la seva família biològica.
- Capacitat per acompanyar el menor en tot el procés evolutiu de conèixer i acceptar la seva adopció.

7. PROCÉS A SEGUIR

A. Reunió informativa:

- Funcions d'un Servei de Protecció del Menor.
- Circumstàncies familiars i situació legal dels menors que podran ser adoptats.
- Procés que s'ha de seguir per entrar al banc de famílies sol·licitants d'adopció.
- Lliurament d'un dossier d'informació i la sol·licitud.

B. Presentació de la sol·licitud d'adopció nacional, emplenada i signada, al Registre.

C. Valoració - formació:

Primera entrevista de caire social:

- Dades personals.
- Altres membres de la família.
- Dades laborals.
- Motius de la seva sol·licitud.
- Projecte d'adopció.
- Condicions socioeconòmiques i culturals.
- Estat de salut.
- Cicle vital.
- Explicació dels diferents acolliments.

Segona entrevista de caire psicològic:

- Motivació per a l'adopció.
- Relació de parella.
- Criteris educatius.
- Temes relacionats amb l'adopció.
- Aspectes psicològics dels sol·licitants.

Tercera entrevista al domicili:

- Valoració de les condicions del domicili.
- Perspectives cap el menor.
- Relacions socials.

Quarta entrevista, devolutiva.

- Com han viscut les entrevistes.
- Dubtes que han pogut quedar.
- Possibilitats que l'equip veu en el seu projecte d'adopció.

Formaran part del Banc de Famílies d'Adopció i anualment es farà una actualització del seu expedient per saber si les seves circumstàncies personals han canviat o el seu projecte d'adopció s'ha modificat.

8. RECERCA D'UNA FAMÍLIA PER A UN MENOR

D'acord amb el perfil familiar triat per als menors, anam al Banc de Famílies per ordre d'antiguitat a cercar la família, fent una primera selecció de quatre famílies.

Aquests quatre expedients s'actualitzen per saber com es troben en el moment actual per poder-se fer càrrec d'un menor, i es dona una primera informació dels menors per als quals han estat seleccionats.

Exemple:

En Pep i na Maria tenen expedient obert l'any 1996 i a totes les entrevistes han estat valorats positivament per l'equip. Tenen un projecte d'adopció de dos menors fins a 7 anys, accepten visites dels nins amb els seus pares i sempre s'han mostrat molt respectuosos amb les circumstàncies dels pares biològics dels nins. Igualment, en tots els altres aspectes coincideixen amb el perfil de la família.

A l'entrevista de primera informació dels nins, s'han emocionat, na Maria més que ell. Tot d'una els volia anar a veure. En Pep es mostra més fred, es preocupa per la salut dels menors, per aspectes legals, etc.

Un cop tenim les quatre famílies actualitzades escollim la que pensam que més bé s'ajusta als menors. Es fa una devolució a les famílies que no han estat seleccionades i se cita la família elegida per donar-los, ja, tota la informació dels menors i planificar l'adaptació.

9. ADAPTACIÓ

Aquests moments són molt emotius perquè ja parlem amb els noms dels nins i amb les seves característiques més humanes del dia a dia. Les famílies es mostren molt nervioses i amb moltes ganes de conèixer els nins i portar-los a casa seva.

L'adaptació consisteix a:

- Una primera visita al centre on es trobam els nins, on es manté una entrevista amb les persones que els tracten cada dia i s'aprofundeix sobre com són, pautes educatives a seguir, nivell escolar, hàbits, conductes que els defineixen, etc.
- El personal del centre prepara els nins per rebre uns nous amics que els volen conèixer, atendre i estimar, mai no es parla d'uns nous pares.
- Primera presa de contacte entre els nous pares i els nins al centre, en espais amb caliu humà, amb presència de personal del centre que facilita l'aproximació.
- Tot un seguit de visites al centre al llarg de dies, perquè els nins vagin coneixent els nous pares i el pares es vagin preparant per rebre els nins i puguin anar acostumant-se a la seva nova situació de pares.
- Sortides del centre d'horabaixes.
- Sortides de cap de setmana.
- Baixa del centre per passar a conviure tots plegats, com la nova família que seran.

El temps d'aquesta adaptació varia d'acord tant amb als nins com amb als pares. Mai no s'ha d'anar massa de pressa ni tampoc allargar més del que calgui aquest procés. Aquesta fase és molt important: es destapen nous sentiments en ambdues parts, els nins coneixen nous models parentals, l'estimació continua, comparen amb el que tenien i necessiten saber que el que s'està creant no té retop. El pares han de ser conscients dels canvis en la seva vida i del volum de feina diària que els suposarà. Hauran d'aprendre a tractar unes persones que, no pel fet de l'adopció, escapen als esquemes habituals del comportament d'un infant: indefensió, innocència i també vivacitat, caparrudeses, etc.

Exemple:

En Pep i na Maria han anat al centre a conèixer en Rafel i n'Aina. Després de parlar amb el personal els han anat a veure jugar al pati. Na Maria s'ha posat a plorar d'alegria. Pensa en el temps que ha estat esperant aquest moment i com ara, a la fi, podrà gaudir d'aquests dos nins que ja els considera els seus fills. En Pep mira en Rafel i creu que és molt alt, molt fort; està més tranquil que abans.

Tots quatre han estat parlant, jugant. N'Aina ha pujat damunt na Maria. En Rafel juga, mira i en Pep li tira una pilota, i tot dos juguen a futbol.

Els nins ho viuen amb molta il·lusió. Conten als altres que tenen uns nous pares que no els peguen, que no els deixen tot sols. En Rafel és el que més compara; n'Aina ha tornat més simpàtica, més extravertida, més de tot.

Es considera el moment oportú per donar la baixa del centre i passar a conviure amb la nova família.

Des de la Secció d'Adopcions es fa un seguiment del procés, es dona suport als nous pares, es mantenen entrevistes periòdiques i un cop els nins han sortit del centre, es fa un seguiment d'acord amb les característiques de l'acolliment.

10. ELS PARES BIOLÒGICS

Són citats al Servei per explicar la situació dels seus fills, els quals aniran amb una nova família en acolliment preadoptiu. Els pares tenen dret a saber la situació administrativa en la qual es troben els seus fills. Poden donar el seu consentiment, poden explicar i aportar noves informacions, perquè el Servei torni a valorar la situació o bé anar al jutjat a defensar la seva postura per recuperar els nins. El pares no tenen dret a saber cap tipus d'informació sobre la família acollidora.

De totes aquestes passes s'informa immediatament al Ministeri Fiscal i als Jutjats. Exemple:

Rafel i Antònia saben en quina situació es troben els seus fills i la nova proposta:

«Tutelats, ingressats a centre amb proposta de baixa i acolliment familiar preadoptiu en règim d'una visita al mes, controlada, al Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família».

Expliquen que s'esperaven la proposta, però que no hi estan d'acord i lluitaran pels seus fills. Volen saber si es troben bé; demanen una altra oportunitat.

N'Antònia plora, creu que l'Administració no els ha ajudat, que es prenen els nins als pobres per donar-los als rics. Creu que tot és per raons econòmiques. En Rafel es posa violent, vol anar al centre per endur-se'n els nins. Pensava que això no arribaria mai.

Tenen deu dies per aportar documentació, etc. Després, rebran la notificació de la nova situació dels seus fills.

11. FI DE L'ADAPTACIÓ

Primera visita al Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família:

Els nins la viuen amb il·lusió, fa 30 dies que no veuen els seus pares.

Els acollidors tenen por, por que el major expliqui on es troben, dades seves. Tenen por que els nins vulguin quedar amb els pares.

Els pares biològics, tenen moltes ganes de veure els seus fills, ganes de saber si realment estan bé, por que no els vulguin veure, que ja no els estimin, que el pares acollidors siguin millors que ells.

La visita va bé, hi ha una educadora que la vigila. Els dos nins han estat molt contents de veure els seus pares: els expliquen que estan bé, que cada un té una habitació, roba nova, nous amics, etc. Els pares biològics els porten regals. Els fan saber que sempre els estimaran, etc. El comiat és dur.

Cada visita es fa més difícil per a tots. Els vespres anteriors, als nins els costa dormir; de vegades presenten episodis d'enuresi i tenen mals sons. Els pares acollidors viuen en la dualitat de saber que, per una part, als nins els convé fer la visita, ja que són els pares que els hi han donat la vida i han estat amb ells abans, però, per altra part, preferirien no fer més visites.

Els pares biològics veuen que els seus nins ja no són seus, veuen que la visita es fa llarga per tots, hi ha visites que els nins miren l'hora per partir, etc.

És moment de suspendre les visites.

Un cop l'acolliment està consolidat es fa la proposta d'adopció al jutjat. L'adopció produeix l'extinció dels vincles jurídics entre l'adoptat i la seva família anterior. L'adopció és irrevocable.

12. L'ADOPCIÓ, UNA QÜESTIÓ DE TRES

Les tres parts es trobaran implicades per tota la vida, igualment un cop l'adopció s'hagi dut a terme.

Els nins reconeixen els seus pares adoptius com a propis, si bé han de saber que provenen d'uns altres pares, i han de tenir una visió positiva d'ells. Molts d'ells quan són majors d'edat vénen al Servei de Protecció al Menor a demanar pels seus orígens biològics (generalment per la mare), per saber què va passar amb els seus pares, quins varen ser els motius pels quals no els varen poder atendre, si tenen altres germans, etc.; n'hi ha que esperen que els seus pares adoptius hagin mort. De vegades, quan es donen conflictes familiars, els nins creuen que podria ser que els seus pares biològics fossin millors que els que ara tenen, que pot ser que l'administració s'hagi equivocat, tant en separar-los dels seus pares, com justament en haver triat els que ara tenen. Alguna vegada no fan aquestes preguntes als seus pares per no fer-los mal, per por que creguin que no els estimen.

Els pares adoptius reconeixen els nins com a fills propis, saben que ells no els han donat la vida, però sí que els han criat i fàcilment s'obliden que són adoptats. Molts cops pensen en com devien ser els seus pares, si eren intel·ligents, amb molt de geni, però en els fons bona gent, etc. Pensen què passarà quan el seu fill sigui gran, si voldrà conèixer els seus pares, com respondran, etc.

Els pares biològics, a vegades, criden al Servei per saber com estan els seus fills. Recorden que el seu fill tenia un problema mèdic i que cal que els nous pares hi estiguin pendents. Informen d'on es troben per si se'ls requerís; això, ho acostumen a fer més les mares que no els pares.

13. CONCLUSIÓ

Amb aquest article he volgut donar una visió àmplia del que significa un procés d'adopció; procés que afecta a persones, i, com solem dir, cada persona és un món. Sempre serà temerari pensar que d'una experiència en concret se'n pot fer o no dogma perquè cada experiència és diferent. Realment, en el món de les adopcions hi ha molts punts de coincidència i hem d'intentar que tot el coneixement que anem acumular ens serveixi per a un objectiu molt concret: **evitar en tot el que sigui possible els fracassos en les adopcions.**